

Raadsstuk

Onderwerp: Duurzaamheidsmonitor en Wet milieubeheer jaarverslag 2010

Reg.nummer: 2011/142974

1. Inleiding

De raad stelt jaarlijks het duurzaamheidsprogramma vast. Om inzicht te hebben in de uitvoering en de effecten van het duurzaamheidsprogramma, wordt jaarlijks gemonitord. Dit verslag (zie de bijlage) geeft de resultaten van het programma van 2010 weer. Daarnaast zijn er enkele specifieke taken (Wet milieubeheer taken) waarover het college van Burgemeester en Wethouders verplicht is te rapporteren aan de gemeenteraad.

In de verschillende hoofdstukken van de Duurzaamheidsmonitor en Wet milieubeheer jaarverslag 2010 wordt verslag gedaan van de diverse milieu(gerelateerde) onderwerpen. Dit zijn: Haarlem Klimaatneutraal, Ruimtelijke Ontwikkeling, Bodem, Bedrijvigheid (inclusief Regulering en Handhaving), Lucht, Geluid, Water, Verkeer en vervoer, Gezondheid, Duurzame (interne) bedrijfsvoering

2. Voorstel aan de raad

Het college stelt de raad voor:

De Duurzaamheidsmonitor en het Wet milieubeheer jaarverslag 2010 vast te stellen

3. Beoogd resultaat

Met de Duurzaamheidsmonitor en het Wet milieubeheer jaarverslag 2010 wordt verantwoording afgelegd over de uitvoering van het Haarlemse milieubeleid.

4. Argumenten

Het voorstel past in het ingezet beleid

De Duurzaamheidsmonitor is afgestemd op de doelstellingen uit het Duurzaamheidsprogramma 2010, zoals vastgesteld door de raad op 18 februari 2010. Zodoende heeft het monitoren van het milieu een volledige relatie met het gevoerde beleid. Door deze relatie kunnen we aangeven of we 'het goed doen' in Haarlem of waar eventueel aanpassingen nodig zijn in het beleid.

Communicatie-aspect

De duurzaamheidsmonitor wordt met de interne milieupartners binnen de gemeente besproken. De resultaten worden gecommuniceerd door middel van een persbericht en publicatie op de website.

De onderdelen van Haarlem Klimaatneutraal worden apart besproken in de stuurgroep en programmagroepen HKN. Hierin nemen zowel interne als externe partners binnen de gemeente zitting. Voor het Haarlem Klimaatneutraal programma is een aparte website opgestart. In 2009 is de website www.degroenemug.nl ontwikkeld en van start gegaan.

5. Kanttekeningen

Geen

6. Uitvoering

Dit verslag wordt jaarlijks opgesteld.

7. Bijlagen

Duurzaamheidsmonitor en het Wet milieubeheer jaarverslag 2010.

Het college van burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

8. Raadsbesluit

De raad der gemeente Haarlem,

Gelezen het voorstel van het college van burgemeester en wethouders

Besluit:

- De duurzaamheidsmonitor en het Wet Milieubeheer jaarverslag 2010 vast te stellen.

Gedaan in de vergadering van ... .. (wordt ingevuld door de griffie)

De griffier

De voorzitter

Duurzaamheidsmonitor &
Wet milieubeheer
jaarverslag
2010

Stadszaken, afdeling Milieu
Postbus 511
2003 PB Haarlem
mei 2011

Inhoudsopgave	
Inleiding	3
I Haarlem Klimaat Neutraal	4
1. Programmagroep Bebouwde omgeving HKN	4
2. Programmagroep Industrie en Bedrijven HKN	8
3. Programmagroep Verkeer en Vervoer HKN	10
5. Activiteiten vanuit communicatie en educatie HKN	13
II Overige Milieutaken	15
6. Ruimtelijke Ontwikkeling	15
7. Bodem	16
8. Toezicht bedrijven.	20
9. Lucht	24
10. Geluid	26
11. Water	28
12. Verkeer en Vervoer	30
13. Gezondheid	32
14. Informatie verstrekking	33
Bijlage 1: Lijst met afkortingen	34

Inleiding

De Duurzaamheidsmonitor is afgestemd op de doelstellingen uit het Duurzaamheidsprogramma 2010, zoals vastgesteld door de raad op 18 februari 2010. Zodoende heeft het monitoren van het milieu een volledige relatie met het gevoerde beleid. Door deze relatie kunnen we aangeven of we 'het goed doen' in Haarlem of waar eventueel aanpassingen nodig zijn in het beleid. De opzet van de Duurzaamheidsmonitor & het Wet milieubeheer (Wm) jaarverslag is zo gekozen dat verantwoording wordt afgelegd over alle activiteiten uit het Duurzaamheidsprogramma 2010.

Haarlem Klimaatneutraal

Op 29 maart 2007 is door de raad en het college afgesproken dat Haarlem in 2030 een klimaatneutrale gemeente gaat worden. De gemeente wil hierin een voorbeeldrol wil spelen. Voor haar eigen gemeentelijke organisatie wil de gemeente in 2015 klimaatneutraal zijn. In het coalitieakkoord Haarlem 2010-2014 neemt Haarlem klimaatneutraal en een duurzame ruimtelijke ontwikkeling een belangrijke plaats in. Eveneens is gewerkt aan een kadernota Haarlem Duurzaam waarin de uitgangspunten worden weergegeven. Deze nota wordt in 2011 vastgesteld. In hoofdstuk 1 van deze monitor staat de uitvoering van het klimaatbeleid beschreven.

Wettelijke veranderingen

In oktober 2010 is de omgevingsvergunning in werking getreden. Dit staat beschreven in het hoofdstuk 8 bedrijvigheid. Een groot deel van de taken loopt ook door in de jaren na 2010. In de meeste gevallen zijn de activiteiten wettelijk verplicht. De VROM inspectie toetst op de uitvoering ervan.

Wm jaarverslag

Gemeenten hebben een wettelijke verplichting tot het opstellen van een Wm jaarverslag. Dit gecombineerde rapport (monitoren van duurzaamheidsbeleid en het verslagleggen van Wet milieubeheer) verschaft op een heldere manier inzicht in de stand van zaken rond milieu, het milieubeleid en de wettelijke milieutaken in Haarlem. In het hoofdstuk Bedrijvigheid worden de Wm-taken beschreven.

I Haarlem Klimaat Neutraal

Inleiding

Het probleem van klimaatverandering vraagt wereldwijd om maatregelen. Ook de gemeente Haarlem onderkent het belang van CO₂-vermindering.

Op 9 oktober 2008 heeft de Haarlemse raad het plan van aanpak vastgesteld. Ze heeft daarbij gekozen voor het hoogste ambitieniveau. Het onderwerp Haarlem Klimaatneutraal is daarmee het belangrijkste speerpunt van het Duurzaamheidsprogramma 2010. Belangrijke besluiten dit jaar zijn:

- Het college heeft op 12 februari een besluit genomen waaraan in 2010 en 2011 de SloK gelden (Stimulering van Lokale Klimaatinitiatieven) worden toegewezen. Dit zijn o.a. projecten als: renovatie particulier woningbezit, duurzame aanpak monumenten, De Groene Gids en Energielabelplus.
- Op 27 april besloot het college een haalbaarheidsstudie uit te voeren voor het doen oprichten van Lokale Energiedienst. In eerste instantie is hiertoe bij vele instellingen en bedrijven het draagvlak gepeild. Deze eerste fase wordt medio 2011 afgerond.
- Het college heeft op 23 november de CO₂ monitor 2008 voor kennisgeving aangenomen. De monitor beschrijft het energieverbruik en de daaraan gekoppelde CO₂-emissie binnen de verschillende programmagroepen.

Hieronder staan de activiteiten beschreven van de programmagroepen Bebouwde Omgeving, Bedrijvigheid en Industrie, Verkeer en Vervoer, Eigen Organisatie en de daaraan gekoppelde communicatie.

1. Programmagroep Bebouwde omgeving HKN

Renovatie particulier woningbezit (1.1)

Om de particuliere eigenaren te bereiken is er een twee sporen beleid uitgevoerd:

- Wijkpresentaties
- Huis-aan-huis benadering

Meer dan de helft van de Haarlemse woningeigenaren zijn met deze acties bereikt en 3000 woningeigenaren hebben een maatwerkadvies en energielabel laten maken. Daarmee is Haarlem koploper in Nederland geworden.

In 2010 zijn 60 particulieren, met of zonder maatwerkadvies, overgegaan tot het installeren van zonnepanelen. Het totaal geïnstalleerd vermogen bij deze particulieren bedroeg 120.000 Wp (Wattpiek). Op jaarbasis wordt hiermee 114.000 kWh (kiloWattuur) aan elektriciteit geproduceerd. Dit komt overeen met het gemiddeld jaarverbruik aan elektriciteit van circa 33 gezinnen.

De afdeling Onderzoek en Statistiek heeft onderzoek gedaan onder de mensen die een maatwerkadvies hebben laten maken. Uit dit onderzoek blijkt dat 20% van de mensen die de wijkpresentatie bezochten maatregelen heeft laten uitvoeren of zelf heeft uitgevoerd, of offertes heeft opgevraagd. Via de huis-aan-huis actie gaat 10% over op uitvoering van de maatregelen of heeft offertes opgevraagd.

Ongeveer dertig mensen hebben een duurzaamheidslening aangevraagd om de verbouwing mee te financieren. Hiermee zit Haarlem ver boven het landelijke gemiddelde. Ook mensen die zonnepanelen aanschaffen kunnen de duurzaamheidslening goed vinden. Er is regelmatig contact met andere gemeentes met een vergelijkbare aanpak om ervaringen uit te wisselen.

Om de bewustwording onder Haarlemse woningeigenaren te vergroten, hebben studenten van Hogeschool InHolland projectbladen gemaakt van 'gewone' Haarlemse woningen die energiezuiniger zijn gemaakt. Deze projectbladen zullen op de website van de Groene Mug geplaatst worden om andere Haarlemmers te inspireren.

Bij het architectuurcentrum het ABC is eind 2010 een seminarreeks van start gegaan voor architecten en bouwkundigen. Het doel van deze seminarreeks is het creëren van een lokaal netwerk van professionals die kennis en ervaring kunnen delen en in samenwerking met de gemeente de renovatie van de bestaande voorraad gaan aanpakken.

Duurzame renovatie bezit woningbouwcorporaties (1.2)

De corporaties zijn in 2010 bezig geweest met verzorgen van een Energielabel voor hun woningen. Dit als uitwerking van de EPBD regeling.

In de periode 2009 en 2010 hebben de woningbouwcorporaties 600 woningen duurzaam gerenoveerd. In sommige complexen was sprake van 4 labelsprongen

Duurzame aanpak monumenten (1.3)

De 'Richtlijn Monumenten' wordt uitgebreid naar de 'Toolkit Duurzame Monumenten'. De gemeente Haarlem heeft hiertoe het initiatief genomen en negen andere gemeentes hebben zich erbij aangesloten. Deze toolkit bundelt de kennis die er op dit moment is over duurzame monumenten en zal voor zowel woningeigenaren als behandelende ambtenaren toegankelijk zijn.

Als voorbeeldproject dient de beheerderswoning Akendam. Deze monumentale woning is verbouwd van een G naar een C label. Hier is een brochure van gemaakt. De beheerderswoning kan op afspraak bezocht worden.

Verder neemt de gemeente Haarlem deel aan het kennisplatform van de Universiteit Nyenrode. Ook hier wordt kennis gedeeld en gebundeld. Daarnaast worden ervaringen uitgewisseld tussen gemeentes.

Potentiële duurzame energie daken (1.4)

In 2010 heeft een afstudeerder van de hogeschool Inholland een studie verricht naar de mogelijkheden van duurzame daken in Haarlem. Zijn rapport bevat een verkenning van mogelijkheden van daken om energie op te wekken. Verschillende technieken van energieopwekking komen in het onderzoek aan bod zoals zonneboilers, energiedaken, zonnepanelen, PV cellen geïntegreerd in daken.

Er is een inventarisatie gemaakt welke daken geschikt zouden zijn voor energie opwekking. Dit zijn zuid georiënteerde en liefst grote platte daken. Daarnaast zijn er interviews gehouden met lokale dakdekkers en de gemeente om de mogelijkheden te verkennen voor duurzame energie opwekking. Bovendien zijn gesprekken gevoerd met bedrijven die belangstelling hebben voor het plaatsen van energieopwekking op hun daken. Tenslotte is in dit rapport is een conservatieve inschatting gemaakt wat de bijdrage is van duurzame daken aan de CO2 vermindering in Haarlem.

Ook is aangegeven welke buurten de beste mogelijkheden hebben voor duurzame energieopwekking.

Denk daarbij aan Waarderpolder (grote platte daken) en delen van Schalkwijk.

De resultaten van de studie worden verwerkt in de nota daklandschappen.

Uitvoer nota praktijkrichtlijn duurzame Stedenbouw (1.5)

De praktijkrichtlijn is toegepast bij diverse ruimtelijke plannen o.a. voor de gebiedsvisies Europawijk Zuid en Boerhaavewijk.

In 2010 is de inhoud en het gebruik van de beleidsnota praktijkrichtlijn duurzame stedenbouw geëvalueerd. Er is behoefte om de praktijkrichtlijn te actualiseren met nieuwe thema's en praktijkervaring. Bijvoorbeeld op het gebied van klimaat neutraal.

Ook is er behoefte om de Triple P benadering van duurzaamheid uit te werken naar de Haarlemse situatie. Dit betekent dat naast de Planet thema's ook aandacht is voor People (leefbaarheid) en Profit (lokale economie). In 2011 wordt een aanpassing van de nota verwacht.

De wens is geuit om naast de praktijkrichtlijn een instrument te hebben waarmee de duurzaamheidsprestatie van een gebied gemeten wordt. Zowel vooraf maar ook achteraf. De gemeente heeft hiervoor het DPL instrument aangeschaft.

DuurzaamheidsProfiel van een Locatie (DPL) is een computerinstrument (TNO en UVA/IVAM) waarmee de duurzaamheid van een wijk gemeten kan worden voor de onderdelen People, Planet en Profit. Het DPL instrument is toegepast voor de gebiedsvisie Boerhaavewijk.

Realisatie en verhogen basiskwaliteit (GPR duurzame nieuwbouw) (1.6)

De woningbouwcorporatie Pre Wonen werkt standaard met GPR. In 2010 heeft de gemeente alle corporaties gestimuleerd om standaard met GPR te werken.

In 2010 is het GPR instrument vernieuwd en verbreed naar renovatie GPR4.2

De gemeente heeft een cursus georganiseerd om woningbouwcorporaties ervaring met GPR 4.2 op te doen.

De woningbouwcorporaties hebben vervolgens geëxperimenteerd met GPR 4.2 in nieuwbouw en renovatie projecten. Hierbij hebben ze mogelijkheden nagegaan om een hogere GPR score te bereiken.

Het ging om nieuwbouw Nederlandlaan en Slauerhoffstraat. Deze hebben een GPR score tussen 8,1 en 7. De Nederlandlaan heeft een score van 8,6 voor energie.

Bovendien is de GPR score bepaald van de duurzame renovatie van de Oltmannstraat en de Engelandlaan. De GPR score varieert tussen 6,3 en 6,8. Er zijn tussen de 2 en 4 energie labelsprongen behaald bij deze renovatieprojecten.

De nota Duurzame nieuwbouw en in het bijzonder de GPR basiskwaliteit wordt op basis van deze praktijkervaringen in 2011 herzien.

Duurzaam bestemmingsplan (1.7)

Recent zijn er diverse overheidsstukken verschenen met handreikingen over duurzame bestemmingsplannen. Bovendien is ervaring hiermee opgedaan bij het bestemmingsplan Waarderpolder.

Verder wordt gewerkt aan een checklist energie in Bestemmingsplannen.

De checklist 'Energie in het Bestemmingsplan' vergemakkelijkt het vastleggen van energieambities in het bestemmingsplan. Daartoe is bestaand landelijk materiaal hierover in kaart gebracht en gecomprimeerd in één behapbaar overzicht.

Deze checklist geeft een overzicht van zinvolle energiemaatregelen. Ook wordt aangegeven hoe deze maatregelen vastgelegd kunnen worden in het bestemmingsplan. Dit aan de hand van landelijke voorbeelden.

Pilot naleving bouwregelgeving "Gezondheid en Energie" (1.8)

In 2010 is gestart met het project "Bouw Transparant". Dit is een project van het CO2 servicepunt van de provincie.

Bouw Transparant is een instrument om gemeenten, milieudiensten en bouwende partijen te ondersteunen in het realiseren van de EPC (Energie Prestatie Coëfficiënt), zoals vastgelegd in de bouwvergunning.

Het instrument geeft deze partijen inzicht in de daadwerkelijke gerealiseerde Energie Prestatie Coëfficiënt van de woning en maakt afwijkingen zichtbaar. Er is in 2010 voorlichting gegeven over het doel en praktijkervaringen over dit instrument. In 2011 zal Bouwtransparant bij een bouwproject worden toegepast.

Klimaatdoelstellingen opnemen in gebiedsvisies (1.9)

De klimaatsdoelstellingen zijn verwerkt in de gebiedsvisies Oostradiaal en Boerhaavewijk.

Klimaatneutrale Zwemmerslaan (1.10)

De planvoorbereiding van deze convenantlocatie is in 2010 stil gezet.

Duurzaam Belcanto en Kennemer Gasthuis (KG) (1.11)

De samenwerking is in 2010 bevroren.

DSK II nieuwbouw school en woningen (1.12)

Er is subsidie verleend aan Spaernesant voor het realiseren van een klimaat neutrale en frisse school. Deze nieuwe school biedt onderdak aan de Hildebrandt en Martin Luther King school. Energie nul en een optimaal binnenklimaat zijn de leidende thema's voor deze nieuwe school. Het gebouw herbergt twee scholen met buitenruimte en gymzaal, een peuterspeelzaal en een Buitenschoolse Opvang. Een duurzaamheidsauditor zorgt voor de borging van duurzaamheidsaspecten.

Bovendien is een klimaatneutrale school gunstig voor de energierekening op langere duur. Belangrijke maatregelen zijn optimaliseren van glaspercentages/zonwering, geavanceerd ventilatie systeem, warmtepompen/WKO, benutten warmte PC's, energiezuinige verlichting, 1000m2 zonnepanelen, WKO hergebruik warmte PC, etc.. Maar ook binnenklimaat
Met deze subsidie worden 50% van de realisatiekosten vergoed. De bouw gaat in 2011/2012 starten.

Duurzame nieuwbouw van middelbare scholen Santa Maria en Ark (1.13)

Dit project is afgerond met een hogere ambitie.

Monitoren/verslagleggen woningbouwcorporaties duurzaam bouwen en energie (1.14)

De woningbouwcorporaties hebben in hun jaarverslagen beschreven wat de duurzaam bouwen- en energieresultaten zijn. De woningbouwcorporaties hebben alle woningen voorzien van een Energielabel als uitwerking van de EPBD.

De Europese richtlijn EPBD (een richtlijn voor energieprestatie van gebouwen) stelt dat er op de transactiemomenten – verhuur en verkoop – energieprestatiecertificaten (EPA's) aanwezig moeten zijn.

Overige activiteiten

Deze activiteiten staan niet beschreven in het Duurzaamheidsprogramma.

Afregelen installaties

Dit project is voorlopig in de kast gezet. Dit omdat de initiatiefnemer er geen tijd voor had.

Uitvoer Q woningen hoogbouw

De woningbouwcorporaties hebben aangegeven dat zij pas in 2011 een locatie hiervoor zoeken.

Verduurzamen bestaande kantoren

De projectontwikkelaar Fortress is initiatiefnemer van dit project. Zij zijn uit de programmagroep HKN gestapt. Er is daarom nog geen plan van aanpak gemaakt voor het verduurzamen van bestaande kantoren. Er wordt gezocht naar vervanging hiervoor

Energiebesparing op maat voor bewoners

Pre Wonen verwerkt energiebesparing voor bewoners in hun beleid. Andere woningbouwcorporaties overleggen hier nog over. De gezamenlijke corporaties zijn daarnaast gestart met www.beterpeter.nl, de digitale energiebespaarcoach.

2. Programmagroep Industrie en Bedrijven HKN

De Energiecoach voor bedrijven (2.1)

Sinds maart 2009 is de Energiecoach actief om bedrijven van een energieadvies te voorzien. Ondanks dat er geen grote publiciteitscampagne is gedaan was de animo bij bedrijven redelijk groot. Tot nu toe zijn er zo'n 50 bedrijven in contact met de Energiecoach. Daarnaast zijn in 2010 contacten gelegd tussen bedrijven in de Waarderpolder over het elektrisch rijden. Er zijn ook contacten gelegd met het onderwijs (VMBO en HBO) om met hen de link te leggen naar het verduurzamen van bedrijven. In 2011 moet dit leiden tot werkervaringsplaatsen, stageplaatsen, afstudeeropdrachten en aangepaste studierichtingen over dit thema. Op die manier komt nieuwe kennis voor bedrijven beschikbaar en daarmee meer afstemming tussen onderwijs en bedrijfsleven. In 2010 is ook begonnen om een gebiedsvisie te ontwikkelen voor gestructureerde warmte/koude-opslag in de Waarderpolder voor de langere termijn. Tot slot zijn er nu ook steeds meer bedrijven buiten bedrijventerrein Waarderpolder die de Energiecoach om advies vragen waaronder 2 hotels.

De Groene Gids (2.2)

Op de klimaatwebsite van Haarlem komt een speciale plaats voor duurzame bedrijven, de Groene Gids. In 2010 is er vooral gezocht naar een correcte manier om deze bedrijven "in de etalage te zetten". Er is veelvuldig overleg gevoerd over juridische zaken om te voorkomen dat de lokale overheid de verkeerde bedrijven voor het voetlicht brengt. Het woud aan keurmerken en claims qua duurzaamheid leidt soms tot Greenwashing. Om dat te voorkomen is uiteindelijk gekozen voor beoordeelde keurmerken met een rapportcijfer 8 of hoger als eis voor een plek in de Groene Gids. OPTA, NMa en de Consumentenautoriteit hebben deze beoordeling gedaan als onafhankelijke organisaties. Door de zoektocht naar een juiste beoordeling voor duurzame bedrijven is de lancering van de gids op de website te plaatsen doorgeschoven naar 2011.

Verlichting in de binnenstad (2.3)

Dit project richt zich op het energiezuinig maken van alle verlichting in de Haarlemse binnenstad. Dat heeft concreet al geleid tot energiezuinige feestverlichting, uitgevoerd in LED. Na de binnenstad is ook in winkelcentrum de Cronjé LED-feestverlichting opgehangen. Naast de feestverlichting was het ook de bedoeling om verlichting in etalages energiezuiniger te maken. Zover is het nog niet gekomen. De meeste winkeliers wachten liever de afwikkeling van de recessie af voordat in zuinige lampen wordt geïnvesteerd. Met het nieuwe kabinet zijn bijvoorbeeld ook subsidies en belastingmaatregelen verminderd of versoberd. Ondanks dat gaat energiebesparing in 2011 door, maar dan voor meer zaken dan alléén verlichting. Verlichting in de binnenstad gaat dan door onder de noemer Stad en MKB en dan wordt ook aandacht besteed aan lichtgordijnen en slimme deuren bij winkels of energiezuiniger koelingssystemen.

Duurzame energie uit zon, wind en warmte-/koudeopslag (WKO) (2.4)

Er is voor bedrijventerrein Waarderpolder in opdracht van Eneco door Adviesbureau DWA een studie verricht naar de mogelijkheden van lokale opwekking van duurzame energie. Daarnaast heeft If Technology een studie gedaan naar de mogelijkheden voor Geothermie in de metropoolregio Amsterdam. Beide studies geven aan dat warmte- en koudeopwekking interessante opties zijn voor duurzame energie. Oppervlaktewater in de Mooie Nel of het Spaarne is bijvoorbeeld geschikt om mee te koelen. Momenteel wordt onderzocht of de warmte uit koeling door twee datahotels in de Waarderpolder (die beide voor 80% van de koudevraag zorgen) interessant kan zijn voor nuttig gebruik elders. Naast zonne-energie op de daken van bedrijven en (kleinschalige) windenergie zijn de mogelijkheden voor opwekking van schone, duurzame stroom ruim aanwezig in de Waarderpolder. In 2011 komt hierop een vervolg in de vorm van een uitvoeringsplan/ businesscase en zullen partijen benaderd worden om te participeren.

Groen tussen de bedrijven door (2.5)

Dit project heeft concreet geen resultaat opgeleverd qua aanleg van nieuw groen op het bedrijventerrein. Het probleem is dat er ondanks draagvlak voor meer groen in de Waarderpolder geen budgetten beschikbaar zijn. Nieuwe groenstructuren kunnen wel meeliften bij aanpassingen in de wegenstructuur als bij deze aanpassingen geld beschikbaar is. In 2010 was dit in elk geval niet aan de orde.

Duurzame ontwikkeling Noordkop Waarderpolder (2.6)

Dit project is in 2010 afgerond met 2 rapporten over hoe dit stukje Waarderpolder duurzaam kan worden ingericht. Daarbij is vooral ook gekeken naar de praktische kanten van duurzaamheidsmaatregelen en de (financiële) haalbaarheid daarvan. Betrokken bedrijven bij dit project waren aanvankelijk erg enthousiast. Zelfs het principe van Cradle to Cradle viel in goede aarde. Het project zal in 2011 een vervolg krijgen in een voorstel voor een duurzaam uitgiftebeleid voor bedrijfskavels in heel Haarlem.

De feitelijke afname van kavels laat op zich wachten vanwege de kredietcrisis. Bedrijven investeren liever eerst op hun huidige locatie alvorens ze de beslissing nemen om te investeren in een nieuw bedrijfspand.

3. Programmagroep Verkeer en Vervoer HKN

Klimaattoets Verkeer en Vervoer (3.1)

Het ontwikkelen van een klimaattoets, specifiek voor verkeer en vervoer, is komen te vervallen maar wordt een integraal onderdeel van het programma duurzame stedelijke ontwikkeling.

Rijden op biobrandstoffen (vloeibaar en gasvormig)(3.2)

In Haarlem is op het eerste tankstation (tankstation Busscher, Marnixstraat) de verkoop van biobenzine gestart; het gaat om benzine waaraan 15% ethanol is toegevoegd. Er is provinciale subsidie verkregen voor het opwerken van gas dat vrijkomt in stortplaats Schoteroog tot gas met aardgaskwaliteit ('groen gas'). Eind 2010 is een vulstation voor groen gas gerealiseerd bij een tankstation in de Haarlemse binnenstad (Leidsevaart).

De concessieverlening van de OV-taxi en het WMO-vervoer (ouderen en gehandicapten) heeft als resultaat dat de nieuwe concessiehouder (BIOS-groep) per 1 januari 2011 gaat rijden met 60 aardgasvoertuigen. Er wordt gewerkt aan de mogelijkheid ook dit vervoer te laten plaatsvinden op groen gas. Hiermee wordt een vrijwel klimaatneutrale automobilititeit bereikt.

Stimulering schone en zuinige wagens (ook elektrisch) (3.3)

April 2010 is gestart met een pilot om een aantal restaurants en horecagelegenheden in de Haarlemse binnenstad te bevoorraden met een gekoeld, elektrisch voertuig met aanhanger. Dit voertuig mag ook buiten de venstertijden de binnenstad bevoorraden. De resultaten van de pilot zijn zeer positief; afhankelijk van de uitkomsten van de evaluatie zal bezien worden in hoeverre bevoorrading van de Haarlemse binnenstad met elektrische voertuigen gestimuleerd en ontwikkeld zal worden.

Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen bij NS-station (3.4)

De opening van de ondergrondse fietsenstalling bij het NS-station met een capaciteit van 5050 heeft in december 2010 plaatsgevonden.

Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen (3.5)

Januari 2010 is de bewaakte fietsenstalling Tempelierstraat geopend. Deze stalling is gratis te gebruiken. In de stalling zijn oplaadpunten voor elektrisch ondersteunde fietsen aangebracht.

Ontwikkeling Rode Loper en andere fietsroutes (3.6)

Delen van de Jansweg en Kruisstraat zijn heringericht en maken daarmee deel uit van de Rode Loper. De Melkbrug is vernieuwd en weer in gebruik als fietsroute. Een deel van de Dr. Schaepmanstraat is ingericht als fietsstraat, net als de ventweg van de Vondelweg.

Realisatie doorgaande fiets/wandelverbindingen(3.7)

Dit project valt nu onder het project: *Ontwikkeling Rode Loper en andere fietsroutes (3.6)*

Realisering intelligente en flexibele fietsdeelsystemen (3.8)

Een proef met OV-fietsen bij twee bushaltes in de Haarlemse binnenstad (Verwulft en Houtplein) is gedurende drie maanden uitgevoerd. Op een eventueel vervolg met OV-fietsen in de openbare ruimte wordt gestudeerd.

Haalbaarheid snelfietsroutes (3.9)

Samen met de provincie Noord-Holland, de Stadsregio Amsterdam, gemeente Haarlemmerliede en Spaarnwoude en de Fietsersbond is, in het kader van het programma Fiets Filevrij, subsidie verkregen om de route Haarlem – Amsterdam Sloterdijk (NS-station) als snelfietsroute voor het woon/werk-verkeer in te richten.

Mobiliteitsmanagement bij Haarlemse bedrijven/organisaties (3.10)

Dit project is nog niet gestart. Eerst worden de ervaringen met deze aanpak bij de eigen organisatie uitgevoerd.

4. Programmagroep eigen organisatie HKN

Inleiding

Uitgangspunt is de volgende definitie voor een 'klimaatneutrale organisatie':

Alle werkzaamheden, zowel die de gemeente zelf uitvoert als die ze uitbesteedt, hebben per saldo geen negatieve invloed op het klimaat.

Bij alle onderdelen van die werkzaamheden, namelijk ontwerpen, inrichten en handelen zal de CO2 component worden gereduceerd, verduurzaamd en, indien niet anders mogelijk, gecompenseerd.

70% Duurzaam Inkopen in 2010 (4.1)

In 2010 is gestart met het inbedden van duurzaam inkopen in de gemeentelijke organisatie. In voorbereiding hierop is er in voorjaar 2010 een visiebijeenkomst gehouden met alle relevante betrokkenen om te peilen hoe het onderwerp leefde en om draagvlak te maken. Hiertoe is het integraal ingebracht in het nieuwe gemeentelijke inkoopbeleid dat na een brede consultatie in de gemeentelijke organisatie naar verwachting in 2011 wordt vastgesteld.

Begin 2011 wordt de monitor duurzaam inkopen van het ministerie van Infrastructuur en Milieu ingevuld. Dan zal tevens blijken voor welk percentage er duurzaam ingekocht is.

Inkooptrajecten die verduurzaamd zijn, zijn: Elektriciteit, Kantoormeubilair, ICT-servers en Abris.

De aanbesteding van elektriciteit heeft 100% groene stroom opgeleverd. Deze is afkomstig van windmolenparken in Nederland. Ook biedt het contract de mogelijkheid om een samenwerking op het gebied van energiemanagement aan te gaan.

Tevens zijn de eerste verkennende gesprekken gevoerd om ook bij de Grond, Weg en Waterbouwwerken binnen de gemeente aandacht te geven aan duurzaam inkopen. Het moederbestek van het ingenieursbureau is geanalyseerd en er zijn aanbevelingen gedaan en uitgevoerd.

Duurzame Nieuwbouw en renovatie Raakspoort en Zijlpoort (4.2.)

In 2010 was de bouw van het nieuwe stadskantoor in de Raaks in volle gang. Er is vooral aandacht aan de inbouw besteed: inkoop kantoormeubilair e.d. Ook is geadviseerd over allerhande andere zaken die op het snijvlak liggen van flexwerken en duurzaamheid.

Voor wat betreft de Zijlpoort is de focus voornamelijk geweest op het aanbrengen van ideeën qua uitvoering, toetsing duurzaamheid middels GPR en financiering.

Duurzaamheidsscan openbare verlichting (4.3)

Op dit moment is de verduurzaming van de openbare verlichting in de huidige uitvoering van vervanging en onderhoud stevig ingebed. Zo zijn er al straten met energiezuinige LED verlichting uitgevoerd en wordt er tijdgeschakeld gedimd.

Bedrijfsvervoerplan + CO2 reductiedoelstelling (4.4)

In 2010 is gestart met de inventarisatie van woon-werkverkeer en werk-werkverkeer gegevens van medewerkers van de gemeente. Hieraan heeft onder andere de NS meegewerkt. Ook is er een kader voor het plan gemaakt. De feitelijk opstelling en implementatie vindt in 2011 plaats, zodat het plan aansluit op de verhuizing naar de Raaks en zodoende ook faciliterend kan zijn voor de medewerkers die hun woon-werkverkeer moeten aanpassen.

Duurzaam depot Frans Hals museum(4.5)

Er is gekozen voor huur i.p.v. nieuwbouw. Daardoor is dit project komen te vervallen.

Motivatiecampagne GreenTeams (4.6)

Deze campagne is opgezet om enerzijds de medewerkers te informeren over de doelstellingen van Haarlem Klimaatneutraal voor de eigen organisatie, anderzijds om tot concrete besparingen te komen op en rond de werkplek. Gekozen is voor de ecoteammethode omdat deze heel bottom-up, uitgaat van

wat eenieder zelf kan doen vanuit de eigen motivatie. De begeleiding is uitbesteed aan van Hall Larenstein Consultancy. Resultaten:

- Alle medewerkers hebben een enquête onder ogen gehad over de doelstelling om als organisatie klimaatneutraal te worden in 2015 en de mogelijkheden om zelf hieraan een bijdrage te leveren
- De meerderheid van de ca. 500 respondenten (85%) staat achter de doelstellingen van HKN intern.
- 90 collega's vanuit de hele organisatie hebben zich aangemeld om lid te worden van een greenteam.
- Zo'n 45 greenteamleden hebben eind mei de aftrap bijgewoond
- Er zijn 8 teams gevormd; 6 greenteams, 1 sleutelteam en 1 green management team
- De teams hebben verschillende bijeenkomsten gehouden waarbij ze informatie hebben uitgewisseld over hoe ze kunnen bijdragen aan de doelstellingen van HKN intern.
- Drie teams hebben het hele traject doorlopen
- De evaluatie van deze motivatiecampagne wordt begin 2011 uitgebracht.

Ad Hoc advies

Er is geadviseerd op het vlak van wegwerpbekers, dubbelzijdig printen etc.

Ook is voor de locatie Stadhuis een effectieve manier onderzocht om een substantiële besparing op het elektraverbruik kan zijn: spanningsverlaging.

Energielabelplus (4.7)

Dit project is er op gericht om binnen het eigen vastgoed een slag te slaan met het energieverbruik. Onder deze noemer is samen met de afdeling JOS gewerkt aan het programma Frisse Scholen. Binnen dit programma zijn er voor 20 basisscholen energie en binnenklimaatsscans uitgevoerd. Deze scholen hebben allemaal een energielabel gekregen en een advies ter verbetering van dat label en het binnenklimaat. De scholen zijn vervolgens in de landelijke subsidieregeling Energie en Binnenklimaat ingebracht en zodoende zijn/worden er in 2010 met uitloop tot september 2011 energiebesparende maatregelen uitgevoerd.

Voor de aanpak van het eigen vastgoed is er voor gekozen om een meer integrale aanpak te gaan ontwikkelen. Hierbij wordt het energielabel één van de uitgangspunten, maar ook andere indicatoren gaan een rol spelen bij de afweging van de maatregelen. Deze aanpak is nog in ontwikkeling en is door de complexe opbouw van het vastgoedbestand (eigendom, functie) maatwerk.

Vergroening ICT (4.8)

De vergroening van de ICT is met behulp van de duurzaamheidscriteria van Agentschap.nl aangepakt. De ICT voorzieningen van de gemeente Haarlem zijn in 2010 en 2011 aanbesteed. In 2010 is de ICT infrastructuur en opslag aanbesteed. Deze aanbesteding vond plaats samen met de gemeente Haarlemmermeer. Hierbij zijn eisen gesteld aan de energie-efficiency van de apparatuur conform de landelijke duurzaamheidscriteria van Duurzaam Inkopen.

5. Activiteiten vanuit communicatie en educatie HKN

Klimaateducatie (5.1)

Energieprojecten

Het lesproject Pico Sol is in 2010 met succes voortgezet. In het kader van dit project zijn in 30 klassen (groep 7 en 8 van de basisschool) gastlessen gegeven over energiebesparing en duurzame energie, met de nadruk op zonne-energie. In totaal hebben zo'n 800 leerlingen deelgenomen. Zij hebben allemaal een zonnebloem gemaakt die draait op zonne-energie.

In februari is, in samenwerking met de afdeling Bouwkunde van de Hogeschool InHolland, in de tropische kas bij het Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef een mini-expositie ingericht over verschillende isolatiemogelijkheden voor de eigen woning. Aan de hand van concrete voorbeelden en materialen werd getoond hoe bewoners hun huis kunnen isoleren, waardoor een flinke besparing op energiekosten kan worden bereikt. Ook waren informatiefolders beschikbaar. De tentoonstelling werd druk bezocht.

In de maanden mei en juni hebben 30 schoolklassen de energietentoonstelling 'Hé Watt-je!' bezocht. Deze spannende belevingsexpositie stond opgesteld in de expositieruimte van Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef. D.m.v. filmpjes en allerlei proefjes konden de circa 750 leerlingen zelf ervaren wat (duurzame) energie is en hoe het werkt. Zo konden ze onderzoeken welke lampen energiezuinig zijn, hoe je in een huis warmte kunt binnenhouden, hoe een zonnecollector werkt en hoe je een autootje kunt laten rijden op zonnestroom.

Om ook op school aan het thema energie te kunnen werken is het met ingang van het schooljaar 2010 – 2011 voor de basisscholen in en rond Haarlem mogelijk om bij het Natuur- en Milieucentrum de nieuwe leskist 'Energie? Natuurlijk duurzaam!' te lenen. Deze leskist bevat allerlei materialen om de leerlingen d.m.v. proefjes en werkbladen bewust te maken van ons energiegebruik en de gevolgen die dit heeft voor het milieu. De leerlingen gaan zelf bedenken wat ze aan energiebesparing kunnen doen.

Afvalproject

Najaar 2010 is gestart met het project 'Zwerfafval, mooi niet'. Het produceren en verwerken van afval kost ook veel energie. Dit project wordt door het Natuur- en Milieucentrum in samenwerking met Spaarnelanden nv aan de Haarlemse basisscholen aangeboden. Het lespakket is ontwikkeld in opdracht van Stichting Nederland Schoon. Het bevat lesmateriaal voor een serie van drie lessen op alle niveaus. Daarnaast wordt een opruimactie rond de school gehouden. Aanvullend worden excursies georganiseerd naar het vuiloverlaadstation, het milieuplein en/of het bedrijfsafvalmagazijn van 'Puik Hergebruik'. Ook komt er op verzoek een gastspreker in de klas die iets vertelt over het werk van het reinigingsbedrijf.

CO₂-monitoring (5.2)

Haarlem is sinds 2008 bezig met het opstellen van CO₂-rapportages. Daarbij zijn we een pilot-gemeente als het gaat om CO₂-monitoring op basis van feitelijke verbruikscijfers. In 2010 is gekozen om in zee te gaan met de "E-Atlas" van netbeheerder Liander. De E-Atlas zal verder ontwikkeld worden tot "Energie in Beeld", een monitor gekoppeld aan demografische gegevens zodat er nog meer inzicht kan worden verschaft in de verbruikscijfers. Aan beide systemen is in 2010 hard gewerkt met Haarlem als eerste casus. Om de systemen betrouwbaar en accuraat te maken zijn protocollen ontwikkeld over enerzijds de manier van gegevens verzamelen en anderzijds de verwerking daarvan. Met goede protocollen kun je jaren met elkaar vergelijken. Dat heeft er wel toe geleid dat de data over 2009 pas in december 2010 bij de gemeente zijn aangeleverd. Het CO₂-rapport over 2009 komt daarom pas in 2011 uit, net als de rapportage over 2010.

Energie in Beeld wordt gebruikt door netbeheerders Liander, Enexis en Stedin en heeft daarmee vrijwel landelijke dekking.

Klimaatcommunicatie (5.3)

Er is op de volgende manieren aansluiting bij landelijke activiteiten gezocht:

Op 12 februari 2010 werd de jaarlijkse Warme Truiendag gehouden. Dit jaar deden 11 Haarlemse basisscholen aan deze landelijke actie mee. Het idee is simpel: trek een warme trui aan, zet de verwarming lager, bespaar 7% energie per graad en dus ook 7% CO₂-uitstoot. Leerlingen van de deelnemende basisscholen startten de dag met een warming-up onder begeleiding van sportdocenten in opleiding van de Hogeschool InHolland, om daarna aan de slag te gaan met een lespakket over het thema energie en klimaat.

Zaterdag 30 oktober was de 6e Nacht van de Nacht, waarbij opnieuw aandacht werd gevraagd voor het verminderen van de avondverlichting en het belang van duisternis voor de natuur. Door Natuur- en Milieucentrum Ter Kleef zijn op deze avond twee uilendemonstraties georganiseerd in de tropische kas.

De Dag van de Duurzaamheid viel dit jaar op donderdag 11 november. Deze dag startte met een landelijke voorleesactie op honderden scholen in Nederland. Dit jaar viel de keuze op het boek 'Mr Finney en de wereld op zijn kop' van Laurentien van Oranje en Sieb Posthuma, vanwege de milieuthema's die in dit dierenverhaal centraal staan.

Wethouder voor Duurzaamheid Rob van Doorn las voor op de Haarlemse Hannie Schaftschool.

II Overige Milieutaken

6. Ruimtelijke Ontwikkeling

De ruimte in Haarlem is schaars. Veel functies zoals wonen, werken, recreëren en mobiliteit, die vaak niet samengaan, doen er een beroep op. Alle functies moeten zo goed mogelijk tot hun recht komen, zonder afbreuk te doen aan de leefbaarheid van die ruimte. Dit vraagt om een zorgvuldig ruimtegebruik.

Hoe dit verder wordt uitgewerkt kunt u lezen in dit hoofdstuk. Ook onderwerpen als ruimtelijke ordening en de uitvoering van de Milieueffectrapportages komen aan bod.

Milieuprogramma bij ontwikkelingsprojecten (6.1.)

Bij 6 ontwikkelingsprojecten zijn milieu-adviezen uitgebracht. Een aantal voorbeelden hiervan zijn: Schalkstad, Slachthuisbuurt zuidstrook, de Oostradiaal en Schoterbrug. De adviezen hebben ofwel betrekking op leefbaarheidsaspecten zoals geluidhinder, luchtverontreiniging en externe veiligheid en/of duurzaamheidsaspecten zoals duurzame stedelijke ontwikkeling en klimaatneutraliteit. De MILO-aanpak is bij geen enkel ontwikkelingsproject toegepast.

Uitwerking Structuurplan (6.2)

Aan de hand van het in december 2009 door de gemeenteraad vastgestelde “Plan van Aanpak Gebiedsvisies” wil de gemeente op een structurele wijze gestalte geven aan gebiedsontwikkeling. De gebiedsvisies vormen de basis voor vernieuwing en leefbaarheid in de stad. De gebiedsvisies (en stadsdeelprogramma’s) die voor 2010 op de rol staan, zijn opgenomen in het Plan van Aanpak Gebiedsvisies (WZ/GM Reg.nr. 2009/149477).

Voor gebieden die zich lenen voor herontwikkeling of voor wijken met een herstructureringsopgave is in 2010 onder meer gewerkt aan de volgende gebiedsvisies: Boerhaavewijk, Spoorwegstraat en Rozenprieel.

Begeleiden MER-procedures (6.3)

In 2010 is de ontwikkeling van Schalkstad weer opgestart. Gekoppeld hieraan is beoordeeld of en hoe de eerder in gang gezette MER-procedure een vervolg kan krijgen. Besluitvorming hierover heeft nog niet plaats gevonden.

Andere MER-procedures zijn niet aan de orde geweest.

Opstellen milieuparagraaf bestemmingsplannen (6.4)

Voor alle reguliere bestemmingsplannen werd een milieuparagraaf opgesteld.

7. Bodem

De bodem is de drager voor alle functies in de gemeente. Bodemverontreiniging kan in sommige situaties de ontwikkeling van de gevraagde functies vertragen. Op basis van het huidige bodembeleid worden deze locaties met prioriteit behandeld. Het bodembeleid is echter nog sterk gericht op de sanering van verontreinigingen uit het verleden. Hoe maken we de omslag naar een gebiedsgericht beleid waarbij tevens rekening wordt gehouden met de ecologische functies van de bodem? Dit hoofdstuk geeft de stand van zaken weer van onder meer de bodemsaneringen en de uitvoering van het baggerplan.

Opstellen Bodembeleid en uitvoering (7.1)

Op dit moment is een herziening van het Haarlemse Bodembeleid in de maak. Door landelijke ontwikkelingen is een verdere bijstelling van het Haarlemse beleid noodzakelijk. Ook een actualisatie van de bodemkwaliteitskaart zal in deze nota worden opgenomen. In de loop van 2011 zal dit worden vastgesteld. In het bodembeleid zal ook aandacht zijn voor een visie voor bodem en ondergrond en de samenhang tussen water- en bodembeleid en gebiedsgericht beheer.

Bodemprogramma 2010-2014

Op 16 december is het bodemprogramma 2010-2014 door de raad vastgesteld. Hierin worden de locaties en projecten benoemd die te maken hebben met bodemverontreiniging en het beheer van de bodem. In het programma wordt aangegeven welke locaties in de periode 2010-2014 onderzocht worden op bodemverontreiniging, op welke locaties een sanering gepland staat of waar -na een sanering- nog nazorg nodig is en welke betekenis dat heeft voor het gebruik van de ondergrond.

Gebiedsdekkend beeld

Sinds eind 2005 heeft Haarlem een gebiedsdekkend beeld van potentiële gevallen van bodemverontreiniging waarvan de sanering waarschijnlijk spoedeisend is. In juli 2009 is landelijk 'het Convenant bodemontwikkelingsbeleid en aanpak spoedlocaties' ondertekend. Partijen hebben met dit convenant vastgelegd dat zij de humane spoedlocaties in 2015 zullen hebben gesaneerd dan wel dat zij de risico's in ieder geval in 2015 zullen hebben beheerst. Uiterlijk 31 december 2010 moest een overzicht gereed zijn, waarin voor elke humane spoedlocatie is aangegeven welke (tijdelijke) maatregelen zijn genomen of voorzien.

Eind 2010 is, in lijn met de afspraken uit het Convenant, een lijst opgeleverd met locaties waar sprake is van bodemverontreiniging waarvan de sanering spoed is door de aanwezigheid van humane risico's. Drie van deze locaties (Transvaalstraat 10, Nassaulaan Kraayenhorst, Reinaldapark) worden al gesaneerd. Een vierde locatie (Spaarndamseweg 466) wordt door de eigenaar gesaneerd. Bij de vijfde locatie (Schouwbroekerplas) zijn (tijdelijke) maatregelen genomen om het actuele risico weg te nemen: de locatie is voorzien van hekken. Voor deze locatie wordt een gebiedsvisie opgesteld. In 2011 wordt nader onderzoek ingezet om de afspraken uit het bodemconvenant na te komen.

Stand van zaken bodemsaneringen

Uitgevoerde saneringen zijn:

- Deelsanering Nolet en vd Putten (onderdeel van gasfabriekterrein Deli)
- Kinderhuissingel
- Schoterog - jachthaven
- Rozenstraat – openbare weg
- Jansstraat en Kruisstraat – openbare weg
- Kleine Houtweg – openbare weg
- Dr. Schaepmanstraat – openbare weg
- Pol – openbare weg
- Shell-terrein, Spaarndamseweg
- Kampervest 23

Lopende saneringen zijn:

- Grondwatersanering Nassaulaan
- Rids-terrein (monitoring tot 2012)
- Klokhuisplein 5 (brongebied) aanpak diep grondwater: monitoring en stimulering afbraak)
- GEB-terrein (grondwaterbeheer)
- Grondwatersanering Rookmaker (monitoring en stimulering afbraak)
- Oudeweg en Gashouder NUON

Gereed voor uitvoering in 2011

- Reinaldapark (sanering wordt gefaseerd uitgevoerd, gestart is met het eerste deel van het park)
- Spaarndamseweg, openbare weg en kadeterrein ter hoogte van 466
- Tuinen woonschepen Waarderhaven

In voorbereiding:

- Harmenjansweg 13 –93 (overdracht en sanering in voorbereiding)
- Noordkop Waarderpolder (gaat spelen als werk wordt uitgevoerd)
- Korte Poellaan 17 –23 (afbraak stimuleren)
- Amsterdamsevaart 28-32 (vervolg op al uitgevoerde sanering)
- Lieoever 69-76 (monitoring en aanpak verspreidingsrisico)

Grondbank

In 2005 is gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de realisatie van een grondbank. Onderzocht is de mogelijkheid om in samenwerking met een externe partner een grondbank te gaan exploiteren. Het ligt in de bedoeling om in het verlengde van het bodembeheerplan van de gemeente Haarlem, sturing te geven aan de grondstromen binnen de gemeente Haarlem. De financiële onderbouwing, die in 2010 is opgesteld, geeft aan dat er aanzienlijk bespaard kan worden met het zelf ter hand nemen van grondstromen. Eind 2010 is een B&W nota opgesteld en het ligt in de verwachting dat deze in 2011 wordt vastgesteld. Daarna kan de grondbank van start gaan.

Inmiddels is de gemeente ook bezig met het inzamelen en opbulken van grond voor herstel van de leeflaag in het Reinaldapark. Er is reeds circa 150.000 m³ aan herbruikbare grond ingezameld. Het definitieve ontwerp van de herinrichting van het park is inmiddels gereed. De werkzaamheden zullen gefaseerd worden uitgevoerd. Als eerste zal de voorbelasting van het toekomstige tennispark worden aangebracht. De start van de vervanging van de leeflaag is februari 2011.

“De Omgevingsrapportage”

Sinds juli 2009 kan via internet tegen betaling bodeminformatie worden aangevraagd via de geautomatiseerde module “de Omgevingsrapportage”.

Het systeem van de omgevingsrapportage wordt gevuld door de gegevens die in het bodeminformatie systeem zijn ingevoerd.

In 2010 zijn 1948 aanvragen naar “de Omgevingsrapportage” verwerkt. “De omgevingsrapportage” wordt vooral aangevraagd door makelaars, maar ook kabel- en leidingen beheerders en incidenteel ook particulieren maken gebruik van het systeem.

Uitgebreide bodeminformatie.

Naast het verstrekken van “de Omgevingsrapportage” is er regelmatig ook behoefte aan meer specifieke informatie over de historie en de bodemkwaliteit van een locatie. In 2010 zijn 80 schriftelijke vragen van nutsbedrijven en adviesbureaus om uitgebreide bodeminformatie afgehandeld. Tevens is ongeveer 100 uur besteed aan het verstrekken van uitgebreide bodeminformatie aan de PWN.

Ook door de afdeling Vastgoed wordt in het kader van aankoop, verkoop en verhuur van panden en percelen om bodeminformatie en advies gevraagd. In 2010 zijn ongeveer 25 aanvragen van de afdeling Vastgoed verwerkt.

Het beschikbaar stellen van technische bodeminformatie aan derden blijft actueel. Aangezien een groot deel van de vragen telefonisch wordt gesteld en beantwoord is het aantal malen dat informatie beschikbaar is gesteld niet nader te kwantificeren, maar wel veel groter dan uit de hierboven genoemde cijfers blijkt. Het betreft minimaal 250 telefoontjes per jaar. De technische bodeminformatie omvat historische informatie, informatie over de bodemkwaliteitskaart, gegevens over bij ons bekende bodemonderzoeken, vragen over de WKPB-registratie e.d. De informatie wordt verstrekt aan nutsbedrijven, adviesbureaus en intermediairen.

Uitvoering taken als bevoegd gezag Wet bodembescherming

De gemeente Haarlem toetst de uitvoering van de bodemtaken aan wettelijke bepalingen:

- *hergebruik grondstoffen en toepassen van het Besluit bodemkwaliteit:*

Sinds juli 2008 wordt grond toegepast op basis van de overgangsregeling uit het bouwstoffenbesluit. In dit kader is in totaal ca 150.000 m³ grond toegepast op de locatie Reinaldapark. Verder is in 2010 ca 15.775 m³ toegepast op diverse andere locaties.

- *WKPB*

In 2010 is verder gegaan met de inhaalslag in het kader van de WKPB-registratie (Wet kenbaarheid publieke beperkingen onroerende zaken). Alle gemeentelijke beperkingen die onder de WKPB vallen, moeten in de gemeentelijke registers worden ingeschreven. De gemeenten registreren en ontsluiten de beperkingen die ze zelf opleggen in een landelijke database (de Landelijke Voorziening). Het Kadaster beheert deze Landelijke Voorziening en middels een link met Kadaster-on-line (KOL) worden de gemeentelijke beperkingen door het Kadaster gepubliceerd.

In de WKPB worden alleen de beschikte gevallen van sterke verontreiniging in de grond geregistreerd.

- *Beoordelingen en beschikkingen*

In het kader van de Wet bodembescherming zijn 142 beoordelingen en beschikkingen gemaakt. Tabel 7.1 geeft een overzicht.

Status gevallen	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Melding nieuw geval (na 1987)					2	2
Toetsen en beschikking ernstig/spoed	1	2	6	5	3	5
Beschikking saneringsplan	12	20	27	44	11	6
Beschikking ernst/spoed en saneringsplan	23	7	3	9	3	2
BUS-melding					43	67
Beschikking evaluatierapport BUS-sanering					38	41
Beschikking evaluatierapport niet BUS-sanering	21	20	29	26	25	16
Toetsen en beschikken nazorgplan					2	2
Beoordeling monitoringsresultaten	3	9	13	4	31	6
Totaal	59	58	75	88	142	151

Tabel 7.1 Aantal beschikkingen op en beoordelingen van saneringsplannen van ernstige en urgente(spoed) gevallen van bodemverontreiniging in Haarlem in, 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010

Bodem bij beheer van de openbare ruimte

Bij het beheer van de openbare ruimte en gemeentelijk vastgoed vormt de bodem een integraal onderdeel. Onderstaande tabel geeft weer welke taken in dit kader zijn uitgevoerd.

Taak	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Beoordeling verkennend onderzoek	60	55	54	5	14	15
Beoordeling verkennend onderzoek (milieuvergunning)						18
Beoordeling verkennend onderzoek (bouwvergunning)				44	34	27
Bodemtoets bouwaanvraag				43	35	42
Bodemadvies ihkv de bouwvergunning				136	134	112
Beoordeling nader onderzoek	2	8	8	4	5	7
Beoordeling saneringsplan	17	12	27	1	57	79
Uitvoering sanering	4	18 ¹	29 ¹	2	34 ¹	55
Ongewone voorvallen (art. 28 en 41)	1	2	2			
Aantal gevallen hergebruik grond	5	11	11	11	10	11

Tabel 7.2 Uitvoering taken beheer openbare ruimte in Haarlem in 2005, 2006, 2007, 2008, 2009 en 2010

Uitvoering Baggerwerkzaamheden (7.2)

De gemeente Haarlem levert een aanzienlijke bijdrage aan een schone waterbodem in Haarlem. Fase 1 van het baggeruitvoeringsprogramma is in 2006 afgerond.

Fase 2 van het baggeruitvoeringsprogramma is voorbereid. Haarlem doet dit in samenwerking met het hoogheemraadschap en samenspraak met het recreatieschap, de provincie N-H, NS Poort en ProRail. In 2008 zijn met Rijnland afspraken gemaakt voor het baggeren van alle resterende wateren in Haarlem. Samen met Rijnland is bepaald welke watergangen er onderzocht en mogelijk gebaggerd worden. In 2010 zijn de onderzoeken uitgevoerd die nodig zijn om de kwaliteit van de bagger in de nog te baggeren watergangen vast te stellen. Tevens is gestart met de verdere voorbereiding van de uitvoering van de daadwerkelijke baggerwerkzaamheden, die in 2011 en 2012 zullen plaatsvinden.

Kwaliteitszorg Bodem (7.3)

In 2010 zijn weer interne audits uitgevoerd. Drie processen zijn door collega's kritisch tegen het licht gehouden. Daaruit zijn diverse verbeterpunten gekomen.

Ook is bureau Bodem gevisiteerd door twee collega-gemeenten die ook zelfstandig bevoegd gezag zijn in het kader van de Wbb. De uiteindelijke conclusie over het kwaliteitszorgsysteem van Bodem gaf een goede beoordeling. Het onderhoud van het systeem is in 2010 opgepakt, met name de verbetercyclus (managementrapportage, interne audits, risico- en verbeterplan) en aanpassen van procedures tot de fase van afgerond concept. Hierbij wordt gebruik gemaakt van SMART geformuleerde prestatie-indicatoren. Het definitief maken van procedurebeschrijvingen blijft achter.

¹ Inclusief door derden uitgevoerd

8. Toezicht bedrijven.

In binnenstedelijke gebieden is steeds meer sprake van functiemenging. Hierdoor ontstaan regelmatig hinderlijke situaties die vaak via de Wet milieubeheer moeten worden geregeld.

Het is een wettelijke taak van de lokale overheid om hun bedrijvenbestand in het kader van de milieuwetgeving inzichtelijk en adequaat te houden. Dit hoofdstuk geeft de stand van zaken weer van de reguleringstaak van de gemeente Haarlem.

Uitvoering activiteiten AmvB en Omgevingsvergunning (8.1 en 8.2)

Per 1 januari 2008 is de eerste tranche van het Activiteitenbesluit in werking getreden.

Het Activiteitenbesluit onderscheidt drie typen inrichtingen (A,B,C), afhankelijk van de mogelijke effecten voor het milieu door de activiteiten van een bedrijf.

Type "C" zijn inrichtingen (zie tabel 8.1) waarvoor naast enkele rechtstreeks werkende voorschriften uit het Activiteitenbesluit ook de vergunningplicht blijft gelden. Type "B" inrichting zijn meldingsplichtig, zodat bij oprichting, wijziging of uitbreiding van de inrichting dit bij het bevoegd gezag moet worden gemeld. Type "A" inrichtingen vallen wel onder de Wet milieubeheer, maar zijn niet meldingsplichtig.

Er wordt nu drie jaar met het Activiteitenbesluit gewerkt en is er ervaring mee opgedaan. Langzaam worden de effecten van de breed ingezette koerswijziging vanuit de overheid, ofwel een terugtrekkende overheid welke meer en meer verantwoordelijkheid en initiatieven bij de inrichtinghouder legt, duidelijk. Door de verdergaande deregulering van de Wet milieubeheer, door het verder uitrollen van het activiteitenbesluit, slinkt het aantal type "C" inrichtingen gestaag. Voor 2011 wordt wederom een drastische vermindering verwacht.

De ervaring leert verder dat het nemen van de eigen verantwoordelijkheid door de ondernemer m.b.t. het doen van een meldingen, tegen valt, hetgeen inhoudt dat de vraag en druk op handhaving steeds groter wordt.

Door de invoering van de Wabo (Wet algemene bepaling omgevingsrecht) per 1 oktober 2010, vallen de Type "C" inrichtingen, voor hun beschikkingen, nu onder de Wabo. Deze milieu-aanvragen lopen mee in het totale Wabo proces inclusief de volledigheid, wettelijke en bestuurlijke afwegingen en de processen conform de AwB.

De doorlooptijden moeten nu korter worden, waardoor er voor het vooroverleg meer inspanning moet worden geleverd.

Milieucategorie "C" bedrijf	2007	2008	2009	2010
Vergunningplichtig	266	184	181	149

Tabel 8.1. Aantal geregistreerde "C" bedrijven (vergunningplichtig)

Milieubeschikkingen	2008	2009	2010
WM-vergunning(plichtig)	12	16	9
AmvB-Melding(plichtig)	57	78	93
Totaal	69	94	102

Tabel 8.2. Aantal verleende beschikkingen

Het aantal Type "C" beschikkingen neemt af. Dit als gevolg van de verdere uitrol van het activiteitenbesluit en dat verder de huidige aanvragen bijna altijd zeer complex en tijdrovend zijn. Het kan niet anders zijn dat het aantal meldingen toe moet nemen.

Termijnoverschrijdingen

Van de 9 verleende beschikkingen zijn er 6 met een termijnoverschrijding. Deze zijn veroorzaakt door hun complexiteit. Per 1 oktober 2010, met de invoering van de Wabo, is een termijn overschrijding niet meer mogelijk.

Beleidsontwikkeling

De milieuregelgeving blijft aan wijzigingen onderhevig. Per 1-1-2011 vindt er wederom een wijziging van het Activiteitenbesluit plaats. Nog meer huidige vergunningplichtige bedrijven worden dan meldingplichtig (bv. kunststofverwerkende bedrijven).

Ook is op 22 december 2009 een deel van de beschikkingsbevoegdheid van het Hoogheemraadschap naar de gemeenten overgeheveld. Door de uitbreiding met deze taak is het werkproces geactualiseerd. Er is nog geen capaciteit mee overgedragen, hetgeen de werkdruk verhoogt en/of de doorlooptijden verlengt.

Bij de ontwikkeling van bestemmingsplannen en ontheffingen op de bestemmingsplannen lopen we dagelijks aan tegen het ontbreken van een beleidsvisie voor het inbedden van externe veiligheid binnen de ruimtelijke planvorming, en het verantwoorden van het groepsrisico. In 2010 is vanuit VVH gewerkt aan deze beleidsvisie. Het duurzaam inbedden van externe veiligheid binnen de werkprocessen van ruimtelijke planvorming zal in 2011 zijn beslag krijgen.

Uitvoering Besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer (8.3)

Regulering en handhaving van de Wet milieubeheer voldoet aan de kwaliteitseisen uit het Besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer. Uitvoering in 2010:

- Beheersplan AO uitvoeren (beleidsdocumenten en werkinstructies actualiseren)
- Zorgen voor kwaliteitsbehoud en kwaliteitsborging
- Het landelijk toezichtprotocol integreren in gekozen werkwijze.
- Meerjarenprogramma handhaving integreren in de werkwijze
- De verschillende elementen van de uitvoering zijn afgestemd met de implementatie van de WABO
- Het landelijke CKB (Collectieve kwaliteitsnormering Bouwvergunningen) uitbreiden met de Milieu-onderdelen. Dit als voorbereiding op de invoering van de Wabo.

Uitvoering project externe Veiligheid (8.4)

De productieve en financiële verantwoording voor de Subsidieregeling Programmafinanciering EV beleid 2006-2010 vindt rechtstreeks plaats richting de provincie. De taken met betrekking tot de vergunningverlening en handhaving van het Besluit externe veiligheid inrichtingen zijn grotendeels conform de planning van dat programma uitgevoerd. Door complexiteit vergen enkele procedures meer tijd dan op voorhand in het kader van dit programma was ingeschat.

Regulering en Handhaving (8.5)

Algemeen

De doelstelling is alle bedrijven die onder de Wet milieubeheer vallen met een zekere frequentie te controleren. Afhankelijk van de milieubelasting en andere aspecten, zoals potentiële risico's zijn de bedrijven in categorieën ingedeeld. In het door de gemeenteraad van Haarlem in 2009 vastgestelde Handhavingsbeleid is de controlefrequentie als volgt bepaald: tijdelijk geen prioriteit aan categorie 1 en categorie 2, tenzij het horeca of gemeentelijke bedrijven zijn, en daarnaast één maal per twee jaar (categorie 3) of jaarlijks (categorie 4). Op de categorieën 1 en 2 wordt op dit moment meer via de wijkgerichte aanpak in beperkte mate toezicht gehouden en daarbij zijn dus ook de toezichthouders en handhavers met een bouwachtergrond betrokken. Binnen de beschikbare handhavingstijd is het aantal geplande controles gehaald.

Milieubelasting categorie	Cat.1	Cat.2	Cat.3	Cat.4	Totaal
Totaal	186	178	190	42	596

Tabel 8.3 Overzicht bedrijven die onder de werkingssfeer van de Wet milieubeheer vallen.

De afdeling Handhaving Bebouwde Omgeving heeft daarnaast in het afgelopen jaar reeds diverse werkzaamheden in gang gezet waarbij is voorgesorteerd op de komst van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) per 1 oktober 2010. De wijkgerichte en integrale aanpak van alle toezicht en handhaving op alle wabo-aspecten heeft in 2010 geleid tot diverse projecten (horeca, handhavingsestafette), trainingen, cursussen, gezamenlijke controles, afstemming van zaken etc.

In 2010 is ook de eerste interne controle op de activiteiten mogelijk geworden.

Specifiek

In het jaar 2010 heeft de gemeente 280 integrale bedrijfscontroles verricht in het kader van haar controlerende taak voor de Wet milieubeheer. Tezamen met overige controles (deelcontroles, aspectcontroles en klachtencontroles) komt het aantal bij milieu-inrichtingen op 596.

Uitgevoerde controles

In bovengenoemd overzicht zijn alle soorten controles opgenomen (integrale controles, aspectcontroles, deelcontroles, controles naar aanleiding van klachten).

- Twee groepen bedrijven zijn standaard in categorie 4 geplaatst vanwege de gevaarsaspecten: bedrijven, die op de provinciale Risicokaart (21) staan en bedrijven, die consumentenvuurwerk verkopen (8);

Een bedrijfscontrole kan meerdere bezoeken ter plaatse betekenen, omdat bij de eerste periodieke controle allerlei overtredingen worden geconstateerd en een hercontrole noodzakelijk is. In 2010 zijn er 280 periodieke controles uitgevoerd. Bij 127 van de uitgevoerde periodieke controles bleek een hercontrole noodzakelijk. Tijdens die hercontrole is vervolgens geconstateerd dat bij 91 bedrijven de overtredingen daadwerkelijk waren beëindigd. Dit geeft een naleefpercentage bij de eerste hercontrole van 72 %. Ten opzichte van 2009 is het naleefgedrag van de bedrijven dat bij een eerste hercontrole voldoet aan de voorschriften afgenomen van 74% naar 72%.

In 8 zaken is in 2010 besloten om een last onder dwangsom op te leggen. Overigens kan geconstateerd worden dat een fors aantal bedrijven pas op het laatste moment de vereiste maatregelen of voorzieningen treft, waardoor het daadwerkelijk opleggen van een sanctie uiteindelijk niet meer nodig is. Dit vergt wel veel personele inzet vanwege het afleggen van hercontroles en de bijbehorende juridische ondersteuning.

Toezicht Asbest

Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu heeft in 2010 onze aanpak rond asbest onderzocht en geconstateerd dat de gemeente Haarlem deze taken op voldoende wijze invulling geeft.

ICT

In 2010 is binnen VVH en ICT samenwerking gezocht met de Haarlemmermeer voor de oplossing op het gebied van de Wabo. Het landelijk toezichtsprotocol is met de nodige problemen gepaard gegaan. Er wordt op dit moment nog in samenwerking met het Bedrijfsbureau van VVH en ICT hard gewerkt aan praktische en pragmatische oplossingen.

Klachten bij de afdeling HBO

In 2010 zijn 386 wabo-klachten geregistreerd, waarvan er 283 zijn afgehandeld en in 20 gevallen de klacht formeel schriftelijk is afgedaan wegens onvoldoende prioriteit. Voor zo'n 83 zaken geldt dat deze nog om verschillende redenen in behandeling zijn (dwangsomprocedure, aanvraag voor vergunning nog moet worden ingediend ter legalisering of anderszins). Daarnaast moet worden opgemerkt, dat bij deze 83 zaken er vaak ook sprake is van meerdere klachten over dezelfde zaak op meerdere momenten in het proces, omdat er soms meerdere controles (en dus nieuwe klachten via het milieupiket) noodzakelijk zijn om juridisch technisch een overtreding te kunnen vaststellen, zoals bij geluidsklachten.

Adviesaanvragen Drank- en Horecawet

Op 60 adviesaanvragen over de Drank- en Horecawet zijn adviezen verstrekt. Er zijn 16 controlerondes gelopen langs de horeca in de binnenstad (in de avond en nacht, met de politie).

Handhavingsestafette

In 2010 hebben we samen met diverse andere gemeenten in de provincie een handhavingsestafette georganiseerd. Het accent bij die controles lag op de integrale controle bij de horeca. Dit betekent dat naast milieu-aspecten ook gecontroleerd is op brandveiligheid, bouwen, het bestemmingsplan, Drank en horecawet, Wet op de Kansspelen en het roken binnen de inrichting. In totaal zijn er 6 locaties gecontroleerd. Bij elke locatie zijn één of meerdere overtredingen geconstateerd. Veelal betrof het overtredingen met betrekking tot het onderhoud, de keuring van installaties of de registratie hiervan. Er zijn vooral met betrekking tot de brandveiligheidsvoorschriften zware overtredingen geconstateerd, zodat naar aanleiding hiervan intensievere (her)controles zullen plaatsvinden op dit aspect.

Geluidsmetingen evenementen

In 2010 zijn geluidsmetingen uitgevoerd bij het evenement Bevrijdingspop.

(regionale) handhavingssamenwerking

In 2010 is er op provinciaal niveau geen handhavingsestafette gehouden. Dit betekent dat de regionale samenwerking op handhavinggebied zich enerzijds heeft gericht tot het onderwerp Externe Veiligheid in het kader van de programmafianciering Externe Veiligheid. Anderzijds is vooral binnen de regio (provincie, gemeenten, milieudienst IJmond, Veiligheidsregio Kennemerland (VRK)) overleg gevoerd omtrent de ontwikkeling rond de inwerkingtreding van de Wabo, het Gebruiksbesluit, de samenwerking met afdeling Pro-actie en Preventie van de VRK en de mogelijke regionale uitvoeringsdiensten.

Samenwerking met politie en het Openbaar Ministerie

In 2010 is enkele keren met de strafrechtelijke partners overleg gevoerd omtrent de uitvoering met betrekking tot het handhavingarrangement. Het handhavingarrangement behandelt onder andere de prioritare kernbepalingen en het stappenplan voor de handhaving (van de Wet milieubeheer en het Besluit bodemkwaliteit). In afwachting van de Wabo en mogelijke Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD) is door de drie betrokken organisaties besloten om op dit moment nog niet een nieuw handhavingarrangement in voorbereiding te brengen, maar het bestaande handhavingarrangement voort te zetten.

9. Lucht

Hoe kunnen we in Haarlem aan de gestelde grens- en streefwaarden voor luchtverontreiniging, geluidhinder voldoen? Wat zijn de aandachtspunten op het gebied van luchtkwaliteit en geluid? In het volgende hoofdstuk komen deze vragen aan bod.

Uitvoeren Beleidsplan luchtkwaliteit en RSL-Noordvleugel (9.1)

Sedert de vaststelling ervan in 2009 vormt het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL) met erin opgenomen rekenprogramma's, grote ontwikkelingsprojecten en luchtkwaliteitsmaatregelen de basis voor de beoordeling van de luchtkwaliteitsprognoses en toetsing of tijdig voldaan wordt aan alle normen. In het NSL zijn de verschillende regionale samenwerkingsprogramma's luchtkwaliteit opgenomen, waaronder het RSL Noordvleugel, waarin ook Haarlem zijn maatregelen (onder andere uit het (concept) Beleidsplan luchtkwaliteit) heeft ingebracht. In 2010 is de beperkte heropening van de Waarderbrug (in één richting, zonder vrachtverkeer) verwerkt in het NSL/RSL maatregelenpakket van Haarlem, met instemming van de minister.

In 2010 is voortgegaan met de uitvoering van de maatregelen, waaronder veel HVVP-maatregelen, ter stimulering van het fietsverkeer en OV en vermindering van de verkeersbelasting van woongebieden (zie ook hoofdstuk 12). Zo zijn bij het centraal station 5050 nieuwe fietsparkeerplekken gerealiseerd, en zijn lokale routeverbeteringen doorgevoerd. De park-and ride voorziening bij station Spaarnwoude is verdubbeld in capaciteit (van 50 naar 100 plekken); subsidie voor een fietssnelweg verbinding met Amsterdam is aangevraagd en toegekend. De Rode Loper en in het verlengde daarvan de herinrichting van het Stationsplein zijn grotendeels in 2009 en 2010 gerealiseerd. Deze aanpassingen zijn van belang voor een comfortabele en veilige aansluiting van OV, fiets en voetgangersverkeer op de trein. Voorts worden jaarlijks, ook in 2010, nieuwe autodeelplekken gerealiseerd (zie ook project 12.4).. In het kader van het programma Bereikbaarheid Waarderpolder is de bouw van de fly-over begonnen. Voor wat betreft stimulering van aardgastractie zijn eveneens belangrijke vorderingen geboekt. Zo is een nieuw vulpunt voor (groen) gas gerealiseerd, en is de bouw van een opwerkstation voor groen gas startklaar geworden.

Rapportage luchtkwaliteit 2009 (9.2)

De jaarlijkse rapportages luchtkwaliteit worden vanaf 2007 rechtstreeks door het Rijk (Ministerie Infrastructuur en Milieu) doorgerekend volgens de meest actuele rekenvoorschriften. Sinds 2010 is dit volledig geïntegreerd in het zogeheten Monitoringtool waarmee de jaarlijkse situatie en prognoses luchtkwaliteit binnen het NSL worden berekend en getoetst.

De resultaten worden in de jaarlijkse nationale rapportage aan Europa aangeleverd. Doel van de centrale verwerking door Ministerie van I&M is vooral om te zorgen voor een uniforme wijze van rekenen en presenteren van de gegevens.

De gemeentes controleren per rapportagejaar wel de invoergegevens en dragen eventuele actualisaties aan. In 2010 heeft Haarlem in het Monitoringtool onder meer de gegevens doen invoeren van een actualisatie van het Haarlemse verkeersmodel. Deze zijn nauwkeuriger en aangepast aan de situatie met éénrichtingsverkeer (zonder vrachtverkeer) op de Waarderbrug. Dit omvat de jaren 2009, 2010, 2011, 2015 en 2020.

De resultaten van het Monitoringtool kunnen rechtstreeks worden ingezien en gedownload op de Rijksoverheidssite <http://www.nsl-monitoring.nl/> .

Voor het jaar 2009 laten deze resultaten zien dat ruim wordt voldaan aan de grenswaarden voor Fijn Stof (PM10) die formeel per medio 2011 van kracht zullen worden. Voor wat betreft stikstofdioxide werd in 2009 eveneens voldaan aan de grenswaarde die formeel vanaf 1 januari 2015 geldt. Aan de tot de ingangsdata geldende overgangsnormen wordt zeer ruim voldaan.

Uitvoeren, begeleiden en toetsen luchtkwaliteitsonderzoek (9.3)

De nieuwe regelgeving is vanaf eind 2007 van kracht. Hierdoor is de toetsing in een aantal situaties wel vereenvoudigd, maar blijft een aanzienlijke inspanning noodzakelijk. In 2010 zijn de luchtkwaliteitsgevolgen van een aantal bestemmingsplannen en bouwplannen doorgerekend (deels door de gemeente zelf en deels door aanvragers bouwplannen) en vervolgens beoordeeld door de gemeente. Belangrijke in 2010 doorgerekende projecten zijn met name de herinrichting van het Stationsplein en bestemmingsplan Bedrijventerrein Waarderpolder. Tevens is de gedeeltelijke heropenstelling van de Waarderbrug (éénrichtingsverkeer met vrachtwagenverbod) getoetst. Alle doorgerekende projecten voldoen ruim aan de regelgeving voor de luchtkwaliteit.

Bevorderen van het rijden op aardgas binnen de gemeentelijke organisatie (9.4)

Zie voor de informatie project *Rijden op biobrandstoffen (vloeibaar en gasvormig)*(3.2).

10. Geluid

Hoe kunnen we in Haarlem aan de gestelde grens- en streefwaarden voor geluidhinder voldoen? Wat zijn de aandachtspunten op het gebied van geluid? In het volgende hoofdstuk komen deze vragen aanbod.

Actieplan omgevingslawaai (10.1)

In het Actieplan Omgevingslawaai Haarlem 2009-2013 geeft de gemeente aan hoe zij omgaat met knelpunten in de geluidsbelasting door weg- en railverkeer. Het Actieplan is in januari 2010 definitief vastgesteld, na verwerking van de inspraak.

De gemeente hanteert als criterium voor een knelpunt een geluidniveau van 68 dB of meer. Hiervan is sprake bij ongeveer 400 woningen langs wegen en bij 500 woningen langs spoorwegen. Haarlem voert echter al lange tijd wettelijke saneringsprogramma's uit. Hierdoor is in de praktijk bij een groot aantal van deze woningen de geluidhinder al weggenomen, bijvoorbeeld via gevelisolatie of schermen. Ook met reeds aangebracht stil asfalt op de Westelijke Randweg is nog geen rekening gehouden.

Uiteindelijk wil de gemeente dat het geluidniveau in 2030 overal beneden 63 dB ligt. Daarvoor is het wel nodig dat het Rijk en Europa via strengere regelgeving meer maatregelen bij de bron afdwingen (stillere banden en motoren, stillere treinen en rails).

Van de activiteiten en het beleid uit het Actieplan Omgevingslawaai zijn in 2010 de wettelijke saneringen (weg- en railverkeerslawaai) ruwweg volgens plan uitgevoerd (zie hieronder). Met als grote stap de plaatsing van de schermen langs het spoorbaan Haarlem-Leiden (verbetering bij 470 woningen).

Ook de uitvoering van de voor vermindering van weggeluid gunstige verkeersmaatregelen uit het HVVP verloopt naar verwachting (stimulering fiets en OV, deelautoplekken, 30km zones, zie hoofdstuk 12; verlegging hoofdroutes aan de oostkant van Haarlem: fly-over ligt op schema).

De uitvoeringsactie om per berekend knelpunt na te gaan of in de praktijk nog aanvullende maatregelen nodig zijn na uitgevoerde gevelsaneringen, stil asfalt en schermen, is in 2010 opgeschoven door prioritaire inzet op de dossiers Schoterbrug en Land in Zicht. De eerder genoemde actie wordt meegenomen in de voorbereiding van de nieuwe geluidskaart over 2011.

Ook de evaluatie van het stil asfalt beleid is verschoven naar 2011.

Voor wat betreft burenlawaai is een gezamenlijke aanpak door gemeente, politie en verhuurders de facto gerealiseerd met de uitbouw van buurtbemiddeling (Actieprogramma Sociale Veiligheid). Hiervan maakt tevens een registratie- en evaluatiesystematiek deel uit. Daarmee is voldaan aan de praktische opdracht uit de raadsnotie Burenlawaai en is een afzonderlijke nota Burenlawaai niet nodig.

Volgen ontwikkelingen Schiphol (10.2)

In 2010 speelde opnieuw het uitwerken van de eerder door de Tafel van Alders opgestelde adviezen. De meeste aandacht ging uit naar het nieuwe normen- en handhavingssysteem. Dit is in een 2 jaar durend experiment op 1-11-2010 gestart. De ontwikkelingen zullen de komende periode nadrukkelijk worden gevolgd.

Over herhaaldelijk voorkomende laag overvliegende vliegtuigen is aan de toenmalige minister van Verkeer en Waterstaat de vraag voorgelegd of hij het er mee eens is dat vliegverkeer op lage hoogte over dicht bevolkt stedelijk gebied als dat van Haarlem zoveel mogelijk dient te worden voorkomen. Hier is bevestigend op geantwoord.

In de commissie beheer van 4 november is met het college het eerder genomen besluit besproken om niet door te gaan met deelname aan Geluidsnet.

In vervolg hierop werd in de vergadering van de raad van 25 november 2010 een motie van GLH, PvdA en CDA met steun van SP en OPH aangenomen. Hiermee werd het college opgeroepen het

contract met Geluidsnet te verlengen. Een definitief standpunt van het college wordt in 2011 bekend gemaakt.

Uitvoering Akoestisch Onderzoek (10.3)

In voorkomende gevallen wordt bij bouwplannen en bestemmingsplannen akoestisch onderzoek uitgevoerd dan wel begeleid.

Zonebeheer Waarderpolder (10.4)

In de Wet geluidhinder is bepaald dat rond industrieterreinen waarop specifieke inrichtingen (de zogenaamde grote lawaaimakers) zijn gevestigd of zich mogen vestigen, een geluidzone moet zijn vastgesteld. Deze zone maakt deel uit van het bestemmingsplan. Met een geluidzone wordt voorkomen dat woonbebouwing oprukt in de richting van de inrichtingen. Anderzijds geeft de geluidzone de akoestische ruimte aan waarover inrichtingen maximaal kunnen beschikken.

In 2010 is bij 3 bedrijven een advies verstrekt als hulp bij de vaststelling van de geluidvoorschriften voor het bedrijf.

Op een aantal zonebewakingspunten rond de Waarderpolder is een overschrijding opgetreden van de maximaal toegestane waarde. Op 28 september 2010 besloot het college een concept geluidsreductieplan op te stellen teneinde de overschrijdingen weg te nemen. Deze belemmeren immers de vergunningverlening in de Waarderpolder. In 2011 zal tevens een nieuw zonebeheersplan worden opgesteld..

Uitvoering akoestische saneringsprojecten (10.5)

Sanering wegverkeerslawaai

In 2010 zijn 26 woningen (juridisch) gesaneerd. Verder is uitgebreid onderzoek uitgevoerd naar de resterende saneringsvoorraad. Dit onderzoek wordt in 2011 afgerond.

Geluidsanering railverkeerslawaai

In 2010 is in het project Zuidtak (het bouwen van geluidschermen langs de spoorlijn Haarlem – Leiden) een zeer groot deel van de geplande schermen geplaatst. Slechts het gedeelte gelegen in het uitwerkingsplan EKP is naar 2011 doorgeschoven. Onderzoek naar eventuele aanvullende geluidvoorzieningen is vrijwel afgerond.

11. Water

Haarlem is ontstaan aan de rivier het Spaarne. Tot in de vorige eeuw waren het Spaarne, de singels en grachten dan ook een belangrijke drager van de ontwikkeling van de stad. De afgelopen eeuw is als gevolg van de stedelijke verdichting echter veel oppervlaktewater gedempt. Als gevolg van toename verharding en klimaatverandering neemt het risico op wateroverlast in de stad toe. Het waterbeleid van de gemeente is beschreven in het Integraal Waterplan Haarlem en richt zich op het verbeteren en uitbreiden van het netwerk aan singels en grachten in de stad. Daarmee wordt niet alleen invulling gegeven aan de stedelijke wateropgave, maar wordt tevens een bijdrage geleverd aan de woonkwaliteit, belevingswaarde, recreatie en natuurontwikkeling en verkoeling. Afgelopen jaar zijn de volgende activiteiten opgepakt en uitgevoerd.

Actualiseren en uitvoering gemeentelijk waterbeleid (11.1)

Uitvoeringsprogramma Water Schalkwijk

In 2010 is het Masterplan Water Schalkwijk geactualiseerd en uitgewerkt tot een Uitvoeringsprogramma Water Schalkwijk. In dit programma worden de watermaatregelen beschreven die de komende tien jaar in dit stadsdeel uitgevoerd kunnen worden. De maatregelen richten zich vooral op het verbeteren en uitbreiden van het bestaande netwerk van vaarten en singels en het afkoppelen van het gemengde rioolsysteem. Het programma zal in 2011 voor besluitvorming aan het gemeentebestuur en het bestuur van het hoogheemraadschap van Rijnland worden voorgelegd. Ondertussen wordt uitvoering gegeven aan lopende maatregelen uit het Masterplan Water, waarvan de belangrijkste hieronder worden genoemd:

- **Waterverbinding Meerwijk Centrum – Stadsdeelhart**
Deze ‘stadsbeek’ is een belangrijke maatregel uit het Masterplan Water Schalkwijk. In 2010 is gestart met de uitvoering en medio 2011 wordt de oplevering verwacht.
- **Herinrichting Europavaart**
In het kader van de herstructurering van Europawijk Zuid is in 2010 begonnen met de herinrichting van de oevers van de Europavaart. Daarbij wordt de Europavaart lokaal voorzien van inhammen en natuurvriendelijke oevers en worden een aantal afmeervoorzieningen voor de pleziervaart aangebracht.
- **Afkoppelen Europawijk Zuid, Boerhavewijk Zuid (Geneesherenbuurt) en Meerwijk Midden**
In bovengenoemde wijken vindt herstructurering plaats waarbij ook de openbare ruimte wordt aangepakt. Dit biedt kansen om de verharding (daken en wijkstraten) van het gemengde rioolsysteem af te koppelen. In 2010 is de voorbereiding en uitvoering van deze afkoppelmaatregelen ter hand genomen.

Wateropgave Waarderpolder

In 2010 is verder uitvoering gegeven aan de wateropgave voor de Waarderpolder. Ter vermindering van het risico op wateroverlast moet in het bedrijvenpark Waarderpolder extra waterberging worden gerealiseerd. Daartoe worden de volgende maatregelen ter hand genomen:

- **Centrale watergang**
Deze singel komt centraal in de Waarderpolder te liggen. De voorbereidende werkzaamheden voor deze watergang zijn in 2010 gestart en lopen tot in de tweede helft van 2011. De uitvoering staat gepland voor 2012.
- **Onderzoek naar een zuidelijke verbinding van de centrale watergang**
In 2010 is gestart met een onderzoek naar de haalbaarheid van het verlengen van de centrale watergang tot aan de spoorloot dan wel de Amsterdamsevaart langs de spoorlijn Amsterdam – Haarlem.
- **Onderzoek oostelijke waterberging**
In 2010 is eveneens gestart met een onderzoek naar het realiseren van een waterbergingsplas in de groene en waterrijke zoom aan de oostkant van het bedrijvenpark. Deze bergingsplas dient voor de piekberging van het hemelwater uit de Waarderpolder. De resultaten van deze en

bovengenoemde studie moeten in 2011 leiden tot een besluit van het gemeentebestuur over een eventuele uitbreiding van de centrale watergang.

Overdracht beheer Haarlemse polders en onderhoud stedelijk water

Per 1 januari 2009 is het onderhoud van het stedelijk water aan het hoogheemraadschap van Rijnland overgedragen. Het betreft het op diepte houden van de watergangen, het verwijderen van drijfvuil en gezonken vuil uit het water, het jaarlijks schonen van de watergangen, het doorspuiten van duikerverbindingen en onderhoud aan doorstroomgemalen. Het onderhoud aan de oeverconstructies (beschoeiingen en kademuren) blijft bij de eigenaar (gemeente).

Per 1 januari 2010 heeft Rijnland ook het beheer van de Haarlemse polders overgenomen. Rijnland heeft daarmee de zorgplicht gekregen voor de waterkeringen (dijken) rond deze polders en het peilbeheer. Doel van de overdracht van het beheer en onderhoud is een heldere verdeling van taken en verantwoordelijkheden, met het water voor het waterschap en de oeverconstructies en de achterliggende openbare ruimte voor de gemeente. Afgelopen jaar is uitvoering gegeven aan de praktische overdracht van verantwoordelijkheden, taken en objecten. Formele eigendomsoverdracht van de objecten (gemalen) zal ook in 2011 nog doorlopen.

Op diepte brengen van de nog niet gebaggerde watergangen

In 2008 heeft de gemeente het baggeren van de belangrijkste wateren in Haarlem afgerond (fase 1) en gaat ook de resterende watergangen nog te baggeren (fase 2). Het baggeren levert een grote bijdrage aan het verbeteren van de waterhuishouding, zowel kwantitatief (betere doorstroming) als kwalitatief (beter ecosysteem).

Gemeentelijk Waterfonds en waterboekhouding

Per 1 januari 2010 heeft de gemeente bij Rijnland een zogenaamde Bergingsrekening Courant geopend en werkt met een voorziening waterberging en een afkoopregeling. Met deze instrumenten heeft de gemeente de mogelijkheid om de wateropgave projectoverstijgend aan te pakken. Voorheen moesten de door projecten veroorzaakte waterbergingsopgaven ook daadwerkelijk binnen de projectgrenzen opgelost worden. Echter dit kan leiden tot een versnippering van het watersysteem. De stad is vaak meer gebaat bij projectoverstijgende oplossingen. Bovengenoemde instrumenten maken dit mogelijk.

Vorbereiden en uitvoeren van milieumaatregelen aan de riolering

In 2010 is verder invulling gegeven aan het afkoppelen van het gemengde rioolstelsel als alternatief op het aanleggen van bergbezinkbassins (BBB). Met name de herstructureringsgebieden in Schalkwijk en Delftwijk bieden hiertoe kansen. Echter, in de binnenstad en de vooroorlogse wijken blijft het realiseren van rioolverruiming en bergbezinkbassins de meest efficiënte manier om de vuiluitworp uit het rioolsysteem op het oppervlaktewater te verminderen. Daarbij wordt wel zoveel mogelijk gezocht naar het reduceren van het aantal benodigde BBB's, door het combineren van diverse maatregelen en werk met werk maken. In 2010 is twee km rioolverruiming en een BBB opgeleverd.

Huisaansluitingen

In 2010 heeft de gemeente formeel het beheer en onderhoud van de huisaansluitingen op het gemeentelijk rioolsysteem overgenomen. Voorheen lag het beheer en onderhoud van deze huisaansluitingen bij de huiseigenaren. Met de overname voorkomt de gemeente gebrekkige en foutieve aansluitingen en houdt ze de regie over graafwerkzaamheden in de openbare ruimte.

Benchmark Riolering

In 2010 heeft de gemeente meegedaan aan de landelijke benchmark riolering. Dit door de Stichting Rioned geïnitieerde onderzoek moet inzicht geven in de stand van zaken bij gemeenten met betrekking tot het rioolbeheer. De uitkomsten zullen in 2011 aan de gemeenteraad worden voorgelegd.

12. Verkeer en Vervoer

Verbeteren verkeersveiligheid (12.1)

Eind 2006 is de nota 'Uitwerking verkeersveiligheid' vastgesteld.

De doelstelling voor 2010 in het verbeteren van verkeersveiligheid is concreet vertaald naar 15% minder doden en 7,5% minder ziekenhuisgewonden in het verkeer ten opzichte van 2001-2003. Dit betekent maximaal 3 dodelijke slachtoffers en niet meer dan 69 ziekenhuisgewonden. Over 2010 zijn nog geen cijfers bekend. Cijfers over 2009 zijn wel bekend: 5 dodelijke slachtoffers en 59 ziekenhuisgewonden.

Aanpak van black spots (ongevallenconcentraties) heeft in 2010 plaatsgevonden op de Europaweg-Nederlandlaan en Nassaubrug.

Aan de inrichting van 30 km/u-gebieden wordt continue gewerkt. De Kruisstraat en Jansstraat zijn opgeleverd, waarbij de Kruisstraat is ingericht als fietsstraat. Nederlandlaan, Finlandstraat, Zwedenstraat, Noorwegenstraat en Denemarkenstraat zijn bijna klaar en worden in 2011 opgeleverd. Een deel van Dr. Schaepmanstraat is ingericht als fietsstraat, net als de ventweg van de Vondelweg. De Pijnboomstraat kent smalle fietssuggestiestroken in een 30km/u-straat.

Verbeteren van veiligheid rondom scholen is tot uitvoering gekomen in Damaststraat en bij Verspronckweg-Kleverlaan. Het doorzetten van Streetwise-verkeerseducatie en de jaarlijkse 'scholen zijn weer begonnen' en fietsverlichtingscampagne zijn de uitgevoerde promotieactiviteiten.

Parkeren/ autoluwe binnenstad (12.2)

Doelstelling in 2010 is het verminderen parkeerplaatsen op straat, creëren parkeerplaatsen in garages en verminderen groei beslag van geparkeerde auto's op openbare ruimte.

Dit doel is ten dele gehaald:

In 2010 is de Kampervest heringericht waar minder parkeerplaatsen zijn teruggekomen. Dit geldt ook voor de Gasthuisvest dat in 2011 wordt opgeleverd. Ook zijn daar fietspaden gerealiseerd en is de rijstrook voor auto's versmald. Op de Jansstraat en Kruisstraat zijn minder parkeerplaatsen teruggekomen en in een volgende fase wordt voorzien in een verdere vermindering van parkeren op straat.

Parkeerbeleid is continue aandachtspunt. Daarom wordt in 2011 de parkeervisie opgesteld. Daarin zal o.a. worden meegenomen een verkenning naar de mogelijkheden van een nieuwe parkeergarage aan de oostzijde van de binnenstad. Ook wordt voor de binnenstad onderzocht naar de mogelijkheden om bezoekers uitsluitend in de garages te laten parkeren en niet in de woonstraten.

Onderzoek naar mogelijkheden tot capaciteitsverruiming van de Kampgarage is niet doorgegaan.

Verkenning tot realisatie van een ondergrondse parkeergarage Frederikspark in nauw overleg met de provincie Noord-Holland is in volle gang.

Pendelbus tussen Cronjégarage en binnenstad. Deze is afgerond in 2010. In 2011 wordt dit doorgezet met de Connexxion lijndienst 73, waarbij terugreis gratis is. De actie is geldig totdat de parkeergarage De Appelaar weer toegankelijk is.

Nieuw busstation Stationsplein is in gebruik genomen in december 2010. In 2011 worden de dynamische vertrektijdenpanelen aangebracht.

Melkbrug is vernieuwd en weer in bedrijf als fietsroute. Op de Kampersingel is een rode fietsstrook aangebracht.

Onderzoek milieuvriendelijk transport (electro) naar vestigingen in binnenstad (12.3)
Gestreefd wordt naar een groter aandeel van schonere, CO2-arme, voertuigen in de stad.
Zie voor meer informatie project: *Stimulering schone en zuinige wagens (ook elektrisch) (3.3)*

Stimulering deelautogebruik (12.4)

Beleid is gericht om zoveel mogelijk deelauto's te faciliteren als er nieuwe aanvragen komen van deelauto-aanbieders. Voor 2010 was het doel om vijftien nieuwe deelautoplekken in Haarlem te realiseren. Dit is niet gehaald, omdat de vraag wordt bepaald door de deelautobedrijven. Greenwheels is één van deze bedrijven en heeft eind 2010 zes nieuwe plekken aangevraagd. Verwacht wordt dat in 2011 deze kunnen worden gefaciliteerd.

Fiets

Proef OV-fiets op Houtplein en Verwulft is na 3 maanden afgerond. Op een eventueel vervolg wordt gestudeerd. Zie ook: *Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen bij NS-station (3.4)* en *Uitbreiding fietsparkeervoorzieningen (3.5)*.

13. Gezondheid

Hoe creëren we in Haarlem een goede en gezonde leefomgeving? Welke aandachtspunten zijn er op het gebied van gezondheid? In het volgende hoofdstuk komen deze vragen aan bod.

Uitvoering Wet Publieke Gezondheid (13.1)

Hoofdtak is het uitvoeren van medisch milieukundige zorg uit de Wet Publieke Gezondheid. De huidige uitvoering van deze taak wordt voortgezet. Regulier blijft advisering over actieplannen luchtkwaliteit en geluid, Schiphol en bodemverontreiniging.

Nadere invulling wordt gegeven in samenwerking met de GGD en de Gemeente Haarlem aan het bewaken van gezondheidsaspecten in bestuurlijke beslissingen en het signaleren van ongewenste situaties volgens Wet Publieke Gezondheid.

Het halfjaarlijks overleg met de afdeling milieu is een middel hiervoor. Bij de afdeling ruimtelijk beleid is een presentatie gehouden over gezondheid. Bij verschillende bodemsaneringen is advies uitgebracht over beperken van risico's voor omwonenden.

Verzamelen regionale gegevens over milieu en gezondheid (13.2)

De resultaten van de gezondheidsenquête voor volwassenen van eind 2009 zullen gebruikt worden om zo nodig aandacht te vragen voor nieuw beleid. In de enquête zijn voor het eerst ook vragen op gebied van gezondheid en milieu opgenomen.

Op het gebied van gezondheid en milieu zijn in 2010 door de GGD (nog) geen nieuwe beleidsadviezen gegeven specifiek voor gemeente Haarlem.

Landelijk bewustwordingsproject 'Binnenmilieu op basisscholen 2008-2013' (13.3)

De ministeries van VROM en OC&W geven de GGD'en in Nederland opdracht om in een periode van vier jaar alle basisscholen, zowel basis als speciaal onderwijs, met natuurlijke ventilatie te bezoeken, voor zover nog niet bezocht in voorgaande projecten. Dit in het kader van het bewustwordingsproject binnenmilieu op basisscholen 2009-2013. Doel is de leerkrachten bewust te maken van het belang van ventileren en om zo nodig aanbevelingen te doen voor het optimaliseren van ventilatievoorzieningen en temperatuurgerelateerde voorzieningen.

De GGD bezocht in het stookseizoen 2009-2010 ca. 40 scholen in de regio Kennemerland. Hieronder ook scholen in Haarlem. In het stookseizoen 2010-2011 is dit voortgezet. In Haarlem zijn in 2010 15 scholen bezocht en is advies gegeven.

Gezondheids-effectscreening of gezondheidsscan zoneontwikkelingen (13.4)

Het college van Haarlem heeft in 2007 besloten dat in vergelijkbare grote projecten nagegaan wordt of de MILO aanpak van de Zomerzone, waaronder Schipholweg, (met ook aandacht voor gezondheidsaspecten) toegepast kan worden.

Uitbreiding advisering conform aanpak MILO Schipholweg. Afspraken maken met RO en milieu om te komen tot uitvoering van raadsbesluit om bij zoneontwikkelingen milieu- en gezondheidsaspecten in beeld te brengen. Hierbij wordt ook aandacht besteed aan gezond bouwen.

Aangegeven is door de gemeente Haarlem dat de grote zone ontwikkelingen momenteel weinig voortgang hebben.

14. Informatie verstrekking

Hoe houden we Haarlemmers betrokken bij het opstellen en uitvoeren met (milieu)beleid? Dit vergt een continue aandacht voor de informatieverstrekking aan en de participatie van inwoners van Haarlem.

Uitvoeren van de projectopdracht Aarhus

De projectopdracht implementatie Verdrag van Aarhus legt vast hoe de gemeente Haarlem stapsgewijs invulling geeft aan de nieuwe regelgeving over de openbaarheid van milieu-informatie. Deze regelgeving, die op 14 februari 2005 in werking is getreden, is een gevolg van het Verdrag van Aarhus uit 1998 en de daarmee samenhangende Europese richtlijn inzake toegang tot milieu-informatie. Doel van het Verdrag van Aarhus is het waarborgen van het recht van de burger en de toekomstige generaties op een milieu dat passend is voor zijn of haar gezondheid en welzijn. Het recht van de burger op toegang tot milieu-informatie is hiertoe een belangrijke pijler.

Een evaluatie van de projectopdracht Aarhus is in uitvoering genomen en zal in 2011 worden afgerond.

Bijlage 1: Lijst met afkortingen

AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur
EV	Externe Veiligheid
EPBD	Europese richtlijn energieprestatie van gebouwen
GPR	Gemeentelijke Praktijk Richtlijn
HVVP	Haarlems Verkeers- en Vervoersplan
IWP	Integraal Waterplan
LED	Light Emitting Diode
m.e.r.	Milieueffectrapportage
MILO	Milieu in de Leefomgeving
VMK	Verkeersmilieukaart
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
I & M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Wbb	Wet bodembescherming
Wm	Wet milieubeheer